

et staaende Navn paa den Slags Instituter, og at man paa Landet kalder dem Friskoler, ligger i, at man tænker sig et friere Princip, en friere Underviisning og en friere Behandling som det Karakteristiske ved dem. De kunne ligesaa godt kaldes Betalingskoler, eftersom den almindelige Skole giver fri Underviisning, medens der i disse Skoler betales derfor. Ved dette Navn af Friskoler ere de stemplede med et mere fremtrædende og objektiverende Præg, end saa længe man bruger Navnet privat Underviisning, og der kan da tænkes to Former, hvorefter de ere indrettede, og hvorefter de blive mere eller mindre berettigede til at bære Navn af Friskoler og optræde med Skolens Rettighed. Paa mange Steder er det Tilfældet, at Forældrene forene sig om at lønne en Lærer for deres Børn, og da kan der kun uegentlig tales om Skoler, thi der er da aabenbart kun en privat Lærer med en Fæds af af Børn. Paa andre Steder derimod etableres en Lærer; der gives ham Tilfagu om en vis Løn, og det overlades til ham selv at optage saa mange Børn, han vil. Derved faaer det Hele jo mere Præg af Skole, og det er vel derved, at Anvendelsen af Ordet Friskole, som Værdværelse for saadan privat Underviisning, har faaet en bethelig Bestyrkelse og Berettigelse. Naar da nu denne Lovs § 2 — om § 1 finder jeg slet ikke Anledning til at udtale mig — begynder med at opstille Begrebet om en privat Skole, saa have vi her et fra andre Gebeter af Lovgivningen vel bekjendt Begreb; thi private Skoler og Instituter have vi jo, som vel bekjendt, i Mængde her i Hovedstaden, og hist og her i Kjøbstæderne. Men, naar man nu begynder denne Paragraf med at omtale private Skoler, saa forrykkes let Synspunktet, og man kommer til at tænke ikke alene paa de paa Landet velbekjendte Friskoler, men tillige paa alle mulige private Instituter endogsaa af høiere Rang og Orden og af større Omfang. Jeg vil nu ikke bestride Berettigelsen til at bruge Udtrykket „privat Skole“ ogsaa om, hvad der her egentligt tænkes paa, nemlig Friskolerne paa Landet, men jeg anfører kun dette som Beviis for Nødvendigheden af, at Ordene „udenfor Kjøbenhavn“ ideelmindeste blive staaende; thi „private Skoler udenfor Kjøbenhavn“ er et Udtryk, der temmelig vel

svaerer til de Friskoler, for hvilke en Lov her tilligtes givet; vil man derimod udflyde Ordene „udenfor Kjøbenhavn“, saa komme vi over paa et heelt andet Gebet, og det Forbærvelige ved at komme over paa dette vil ikke alene bestaae deri, at det vil stille Løven i et heelt andet Forhold til Skolens Bestyrelse og i Mødsætningsforhold til den Form, den har faaet i det andet Thing, men det vil tillige efter min Formening være i høi Grad betænkeligt for den lovgivende Magt at gribe ind i den hele, allerede iforveien indviklede, besværlige og hyerst vanskelige Skoleorganisation for Kjøbenhavn. Her i Kjøbenhavn vide vi, at der til at holde privat Skole udfordres Afslæggelsen af en Prøve, en Examen for Lærere og Lærerinder, og en Tilladelse af Skoledirektionen. Vil man nu med et Pennestrøg, uden at Sagen er videre drøftet af dem, der forestaae Kjøbenhavns Skolevæsen, omstyrte hele Grundbolden for den private Underviisning her i Staden som fideordnet med den offentlige, saa vilde man, efter min Anskuelse, handle meget uoverlagt, og det vilde drage de betænkeligste Følger efter sig. Dette med Hensyn til det første Endringsforslag.

Hvad de andre Endringsforslag angaae, da er det jo vist nok, at det første af disse, nemlig det, der gaaer ud paa, at den, der vil have Tilladelse til at oprette en privat Skole, skal søge Tilladelse dertil hos Skoledirektionen, er af en meget indgribende Natur; og i Grunden fører den nysnævnte kjøbenhavnske Forfatning ud over hele Landet. Jeg skulde under andre Omstændigheder ikke have Noget imod, om en saadan Lov blev givet, men jeg har foreløbig det derimod, at ogsaa denne Foranstaltning vilde være af saa indgribende Natur, at den vistnok maatte kræve en langt nøiere Underfølgelse og Overveielse, end der nu kan blive den tildeel, da den med et Pennestrøg vilde udslutte Friskolerne, hvoraf der nu er mange, som ikke have liden Betydning. — Hvad endelig Examinationen angaaer, da har jeg selv i det andet Thing bemærket, at Ordene kunde misforstaaes, som om Skolens Lærere udelukkende vare berettigede til at examinere, og jeg havde der foreslaaet flere andre Former, hvorved dette kunde lempes.